

Huvudman

Montessori förskolor och skolor i Sverige AB
Organisationsnummer 559165-8975
emma.schneider@montessorisverige.se

Ärendet

Tillsyn av Stockholms montessoriskola Anna Frank i Stockholms kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Montessori förskolor och skolor i Sverige AB att senast den **28 februari 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende bristen rörande garanterad undervisningstid. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Montessori förskolor och skolor i Sverige AB inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart och får inte överklagas (26 kap. 10 § samt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen).

Montessori förskolor och skolor i Sverige AB ska vidta följande åtgärder

Garanterad undervisningstid

1. Se till att eleverna ges undervisning i de ämnen och i den omfattning som anges i timplanen för grundskolan. I detta ingår att det av skolans timplan ska framgå hur undervisningstiden fördelas över årskurserna och att undervisningstiden för respektive årskurs ska ligga till grund för läsårets scheman. Av redovisningen av vidtagna åtgärder ska framgå hur huvudmannen säkerställer att eleverna får den undervisningstid som framgår av läsårets scheman. (10 kap. 5 § skollagen samt 3 kap. 6 §, 9 kap. 3 och 4 §§ samt bilaga 1 till skolförordningen [2011:185].)

Område utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del det avser kursplanernas centrala innehåll.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till

Skolinspektionens diarienummer för ärendet (SI 2024:6161) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

I beslut den 21 juni 2023 i ärende med diarienummer SI 2022:9710 konstaterade Skolinspektionen en brist i verksamheten vid Stockholms montessoriskola Anne Frank som bedömdes utgöra ett allvarligt missförhållande. Med anledning av detta beslut har Skolinspektionen inlett en tillsyn av skolan under hösten 2024. Tillsynen avser grundskolan vid Stockholms montessoriskola Anne Frank, som är en F-6 skola belägen i Stockholms kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Stockholms montessoriskola Anne Frank följer gällande bestämmelser om garanterad undervisningstid och kursplanernas centrala innehåll.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 8 och 15 oktober 2024. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat skolans timplan, scheman och pedagogiska planeringar. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Garanterad undervisningstid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av skolans timplan framgår att skolan lagt ut 1 905 undervisningstimmar i lågstadiet och 2 386 timmar i mellanstadiet. Av timplanen framgår även hur undervisningstiden fördelats mellan ämnen och årskurser.

Av skolans scheman framgår att undervisningen är uppdelad på lektionspass och ämneslektioner. Under lektionspassen finns två eller flera ämnen angivna med en tidsangivelse i minuter, exempelvis matematik 50

minuter och svenska 45 minuter. Tiden som anges för respektive ämne i lektionspassen och tiden i ämneslektionerna motsvarar tiden som lagts ut i ämnet enligt timplanen.

Vissa ämnen, exempelvis bild, har inga ämneslektioner och vissa ämnen, exempelvis slöjd, har ingen undervisningstid utlagd i lektionspassen. I svenska och matematik är majoriteten (67–85 procent) av undervisningstiden utlagd i lektionspassen i både låg- och mellanstadiet. I engelska är undervisningstiden helt förlagd till ämneslektioner på lågstadiet medan undervisningstiden i mellanstadiet till strax under hälften (42–44 procent) ligger i lektionspassen. Undervisningstiden i naturorienterande ämnen (NO) är i årskurserna 1 och 3 helt förlagd till lektionspassen och i årskurserna 2 och 4 är undervisningstiden till 65 respektive 42 procent förlagd till lektionspassen. I årskurserna 5 och 6 är undervisningstiden i NO helt förlagd till ämneslektioner.

Lärarna uppger i intervjuer att de har genomgångar på ämneslektionerna och att eleverna därefter arbetar självständigt under lektionspassen. Enligt rektorn har lärare även genomgångar under lektionspassen i de ämnen det inte finns några ämneslektioner.

Av intervjuer med elever, lärare och rektorn framgår att lärarna gör veckoplaneringar av vilka framgår vilka uppgifter eleven ska arbeta med under veckan. Eleven markerar därefter de uppgifter hen gjort i veckoplaneringen. Enligt rektorn får elever som behöver stöd i att planera arbetet istället dagsplaneringar av lärarna.

Av intervjuer med elever, lärare och rektorn samt av Skolinspektionens lektionsobservationer framgår att en elev under ett lektionspass inte behöver arbeta med de ämnen som finns angivet på schemat. Enligt lärare kan eleverna utifrån veckoplaneringen välja vad de vill arbeta med under lektionspassen.

Enligt eleverna på lågstadiet utgår de under lektionspassen från veckoplaneringarna där det står hur mycket de ska göra under veckan. Om det är svenska eller matematik på ett lektionspass ska de göra uppgifter i dessa ämnen först. Eleverna behöver inte säga till läraren när de byter mellan dessa ämnen. Däremot frågar de läraren om de får arbeta med andra ämnen som NO och samhällsorienterande ämnen (SO). Eleverna tror inte att lärarna vet hur lång tid de arbetat med olika ämnen. Lärarna frågar inte heller hur länge de arbetat med ett visst ämne. Däremot kan läraren se i elevernas veckoplaneringar hur många uppgifter de har gjort. En elev berättar vidare att om en elev ligger efter i ett ämne så får hen arbeta mer med det ämnet. Lärare bekräftar att det är genom veckoplaneringarna som de vet vad eleverna arbetat med. Lärarna vet dock inte exakt hur lång tid som eleverna lagt på varje ämne. På Skolinspektionens frågor om vad två

elever¹ arbetat med under det lektionspass som Skolinspektionen observerat kan lärarna inte svara på vilka ämnen eleverna arbetat med. Enligt en lärare handlar det mer om helheten som läraren stämmer av i slutet av veckan. Inte heller när lärarna tar fram en tredje elevs² veckoplanering kan de svara på vad eleven arbetat med det aktuella lektionspasset då eleven inte fyllt i veckoplaneringen.

Av intervju med eleverna i mellanstadiet framgår att de själva bestämmer vilket ämne de ska arbeta med på lektionspassen. Eleverna har ett schema för när de ska vara klara med uppgifterna i de olika ämnena. En elev berättar att om de arbetat mycket med matematik en dag så arbetar de mer med NO och SO nästa dag. Enligt eleverna så vet inte lärarna när eleverna byter ämne, men lärarna tar in elevernas planeringar och ser vilka uppgifter som eleverna gjort. Lärare berättar att de kontinuerligt följer eleverna och tittar i elevernas pärmar. Enligt lärarna är det dock omöjligt att exakt säga hur mycket tid en elev, per dag, lagt ned i varje ämne. Lärarna ser dock till att eleverna får de minuter som de ska ha. Enligt lärarna ger sidorna i veckoplaneringens uppgifter antalet minuter. På Skolinspektionens fråga om vad en elev³ arbetat med under det lektionspass som Skolinspektionen observerat kan lärarna inte svara på vilka ämnen eleven arbetat med. Huvudmannen har kompletterat utredningen med ett förtydligande om att anledningen till att lärarna inte kunde svara på vad en elev gjort ett visst lektionspass var att intervjun med lärarna ägde rum två dagar efter det aktuella lektionspasset. Lärarna hade kunnat svara på det om intervjun ägt rum samma dag. Lärarna uppger att de genom kontinuerliga uppföljningar i slutet av veckan vet hur mycket tid som eleverna lagt ned i de olika ämnena, men att de inte kan säga exakt hur mycket tid eleverna lagt ned en viss dag.

Av intervju med elever och lärare på mellanstadiet samt intervju med rektorn och Skolinspektionens lektionsobservationer framgår att elever på ämneslektioner arbetar med andra ämnen än det som står på schemat. En elev uppger att eleverna får arbeta med ett annat ämne om de är klara med ämnet som står på schemat. En lärare bekräftar att elever som exempelvis gjort klart sitt SO-material och behöver arbeta med matematik kan göra det. En lärare berättar att under en observerad ämneslektion i NO hade läraren tidigare haft en genomgång och att fokus på den aktuella lektionen var på

¹ Elev 1 och elev 2 enligt *Nyckel till tjänsteanteckning efter besök i Stockholms montessoriskola Anne Frank den 8–15 oktober 2024* (Nyckel till tjänsteanteckning) som skickades till huvudmannen den 23 oktober 2024.

² Elev 5 enligt *Nyckel till tjänsteanteckning*.

³ Elev 14 enligt *Nyckel till tjänsteanteckning*.

eget arbete. Enligt läraren arbetade inte alla elever med NO då det inom montessori är viktigt att eleverna arbetar mot sina mål. Av intervju med rektorn framgår att hon förutsätter att lärarna på något sätt noterar när elever under ämneslektioner arbetar med andra ämnen än det som står på schemat. På Skolinspektionens fråga till lärarna om vad en elev⁴ arbetat med under den ämneslektionen i SO som Skolinspektionen observerat kan lärarna dock inte svara på vilka ämne eleven arbetat med.

Enligt rektorn är det genom veckoplaneringarna som skolan följer upp att eleverna får den garanterade undervisningstiden i respektive ämne. Detta genom att ett visst antal uppgifter fyller en viss tid. Det är lärarna som bedömer hur mycket tid som behövs för en viss uppgift. Lärarna tar stöd av varandra i detta arbete. Rektorn ger även stöd och har gett en del riktlinjer. Enligt en lärare är det dock svårt att säga exakt hur de gör uträkningen av hur många uppgifter eller sidor som motsvarar de minuter som eleven ska ha i ett ämne. En annan lärare berättar att det är väldigt individuellt hur mycket tid en elev behöver för varje uppgift. Enligt läraren är det dock inte minuterna som styr, utan måluppfyllelsen och lärarna utgår alltid från måluppfyllelsen. Enligt rektorn är det resultaten och kunskapen som i slutändan är det viktiga. Eleverna på skolan har ett gott resultat.

Av intervju med rektorn framgår att hon är medveten om att eleverna inte följer schemat på lektionspassen och ämneslektionerna. Enligt rektorn är schemat en riktlinje för vad som förväntas av eleverna och för lärarna för hur mycket tid som eleverna ska ha i ett ämne. Rektorn uppger att hon litar på lärarna och att hon inte följer upp att eleverna får den tid de ska ha enligt timplanen. Enligt rektorn är även huvudmannen medveten om att eleverna inte följer schemat då de känner till skolans arbetssätt. Huvudmannen följer upp att eleverna får sin garanterade undervisningstid genom att rektorn lämnar in timplanen och redogör för måluppfyllelsen. Huvudmannen har dock inte efterfrågat en redogörelse för hur mycket undervisningstid som eleverna fått och om det finns avvikelser från timplanen.

Rättslig reglering

Den totala undervisningstiden för varje elev i grundskolan ska vara minst 6890 timmar (10 kap. 5 § skollagen). Bestämmelser om fördelning av den garanterade undervisningstiden (timplan) finns i bilaga 1 till skolförordningen (9 kap. 3 § skolförordningen). Av timplaner för grundskolan framgår den garanterade undervisningstiden för respektive

⁴ Elev 15 enligt Nyckel till tjänsteanteckning.

ämne. Den totala undervisningstiden i låg- och mellanstadiet är 4 165 timmar för elever som påbörjat utbildning inom ett stadium före höstterminen 2024 och 4256 timmar för elever som påbörjat utbildning inom ett stadium från och med höstterminen 2024 (bilaga 1 till skolförordningen enligt lydelse i SFS 2019:799 och SFS 2023:445).

Huvudmannen får besluta om ytterligare undervisningstid utöver den garanterade undervisningstiden (9 kap. 3 § skolförordningen). Huvudmannen beslutar efter förslag av rektorn om fördelning mellan årskurserna av undervisningstiden (9 kap. 4 § skolförordningen). För läsåret eller för kortare tid ska det finnas ett schema för undervisningen (3 kap. 6 § skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Montessori förskolor och skolor i Sverige AB inte fullföljer sin skyldighet att säkerställa att samtliga elever får den garanterade undervisningstiden enligt timplanen för grundskolan. Visserligen har huvudmannen säkerställt att skolans timplan och scheman innehåller tillräckligt med undervisningstid för att eleverna ska kunna få sin garanterade undervisningstid. Men utredningen visar att undervisningen vid skolan inte följer schemana och att lärarna inte kan redogöra för vilka avvikelser som enskilda elever gjort från schemana. Varken rektorn eller huvudmannen följer upp avvikelserna trots att de är medvetna om att eleverna inte följer schemana. Enligt lärare och rektorn motsvarar de uppgifter som lärarna ger eleverna en viss undervisningstid. Av skollagen framgår att elever i grundskolan är garanterade en viss undervisningstid. Av detta följer att huvudmannen för skolan är skyldig att se till att eleverna i varje ämne får minst den tid som anges i timplanen för grundskolan. Undervisningstiden ska användas för att eleverna ska utvecklas så långt som möjligt inom de olika ämnena utifrån respektive ämnes syfte och centrala innehåll. Utifrån att elever arbetar i olika takt kan ett visst antal uppgifter inte utgöra grund för beräkning av den garanterade undervisningstiden. Mot bakgrund av det sätt som undervisningen på skolan genomförs är det inte möjligt för huvudmannen att säkerställa att eleverna ges den garanterade undervisningstiden i samtliga ämnen.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Montessori förskolor och skolor i Sverige AB:s verksamhet vid Stockholms montessoriskola Anne Frank uppfyller inte författningarnas krav vad gäller

garanterad undervisningstid. Det finns därför skäl att förelägga Montessori förskolor och skolor i Sverige AB att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Område utan konstaterade brister

Kursplanernas centrala innehåll

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av skolans scheman framgår att det i låg- och mellanstadiet inte finns någon ämneslektion i bild och att detta ämne bara ligger i lektionspassen. En elev på lågstadiet berättar i intervju att skolan inte lyckats få in bild och att de därför får ha bild lite när som helst. En annan elev uppger att när det uppstår hål i planeringen blir det bild och eleven har bara haft ungefär fem bilduppgifter sedan hen började på skolan. Enligt eleven är det mest att sitta och rita lite. Andra elever ger exempel på en bilduppgift. Vid intervjun med elever på mellanstadiet uppger en elev att hen inte haft bild någon gång under innevarande termin. Eleven har inte fått någon bildgenomgång. En annan elev i en annan årskurs berättar att de arbetar med bildberättelser och eleven antar att det är bild. En elev berättar att de brukar få rita en bild när de arbetar med något i NO eller SO, exempelvis vulkaner. Flera elever i mellanstadiet berättar om bilduppgifter som de gjort när de gick på lågstadiet.

Av skolans pedagogiska planering för SO, NO bild och teknik⁵ för lågstadiet framgår att bild ingår i flera teman tillsammans med NO eller SO. I exempelvis "Tema 2 Jorden" ingår ämnena NO, bild och slöjd, men bara centralt innehåll från kursplanerna för NO finns angivet i den pedagogiska planeringen. I "Tema 5 Bild" som genomförs vartannat år behandlas allt centralt innehåll för ämnet bild. Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att allt centralt innehåll inte behandlades under det aktuella temat. Lärarna uppger att bild är ihopvävt med andra ämnen i teman och att de utgår från kursplanen i bild. Enligt lärarna håller de på att revidera planeringen för bild. Det centrala innehåll som ligger i ett bildtema ska spridas ut till de olika temana.

Skolan saknade en pedagogisk planering för bild i mellanstadiet vid Skolinspektionens tillsynsbesök. Rektorn uppger i intervju att det inte heller tidigare läsår funnits någon pedagogisk planering för bild i

⁵ Två-årsplanering SO, NO bild och teknik för F-3.

mellanstadiet. Av intervjun med lärarna framgår att de håller på med att ta fram en pedagogisk planering för bild. Enligt en lärare ska de ha ett årshjul. Enligt rektorn ska lärarna utarbeta en årsplan för bild för att se till att de får med allt centralt innehåll.

Av skolans scheman framgår att det i lågstadiet inte finns någon ämneslektion i teknik och att detta ämne bara ligger i lektionspassen. Av skolans pedagogiska planering för SO, NO bild och teknik⁶ för lågstadiet framgår att teknik vartannat år ingår i "Tema 5 Teknik, fysik och kemi" tillsammans med NO och i ämnesområdet "Förntiden" i årskurs 3 tillsammans med SO. Enligt rektorn ska den pedagogiska planeringen göras om och teknik få en egen årsplan.

Huvudmannen har efter tillsynsbesöket inkommit med pedagogiska planeringar för bild i årskurserna 1–3 och årskurserna 4–6 och för teknik i årskurserna 1–3. De pedagogiska planeringarna innehåller olika uppgifter kopplade till ämnets centrala innehåll fördelat på de olika årskurserna. Det framgår dock inte när de olika uppgifterna ska genomföras under läsåret.

Rättslig reglering

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden (1 kap. 4 § skollagen). Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas (1 kap. 9 § skollagen). För varje skolform ska gälla en läroplan som utgår från bestämmelserna i skollagen (1 kap. 11 § skollagen). I skollagen anges vilka ämnen undervisningen i grundskolan ska omfatta (10 kap. 4 § skollagen). För varje ämne finns en kursplan (10 kap. 8 § skollagen). Kursplanerna innehåller respektive ämnes syfte, centrala innehåll och betygskriterier (förordning om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet [SKOLFS 2010:37] med bilaga [Lgr22], 5 Kursplaner).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar att huvudmannen under tillsynen tagit fram pedagogiska planeringar för bild i årskurserna 1–3 och årskurserna 4–6 och för teknik i årskurserna 1–3. De nya pedagogiska planeringarna överensstämmer dock inte med den beskrivning som lärarna och rektorn gav av dem vid intervjuerna då dessa beskrevs som årshjul eller årsplaner och de nya pedagogiska planeringarna saknar angivelser om när olika delar

⁶ Två-årsplanering SO, NO bild och teknik för F–3.

i ämnena ska genomföras. Det finns dock inte något krav på att det för ett ämne ska finnas en pedagogisk planering, följaktligen inte heller några krav på hur en sådan ska utformas. Enligt de nya pedagogiska planeringarna kommer allt centralt innehåll att behandlas i ämnet bild under låg- och mellanstadiet och i ämnet teknik under lågstadiet. Mot bakgrund av detta framkommer inte att Montessori förskolor och skolor i Sverige AB bryter mot bestämmelserna om kursplanernas centrala innehåll. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av utredaren Erik Almqvist.

Undervisningsrådet Joakim Öberg har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Clara Sjösten medverkat.